

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

Fredning i Kalundborg kommune

Torsø ved Vandfaldsmøller

Den 3. december 2019 traf Fredningsnævnet for Vestsjælland bestående af formanden, dommer Ole Stryhn, det af miljøministeren udpegede medlem, Rolf Dejløw, og det af Kalundborg Kommune udpegede medlem, Mads Olsen, følgende

AFGØRELSE

i sagen FN-VSJ 102/2017:

Fredningsforslag for Torsø, Kalundborg Kommune

Fredningsnævnet har i enighed besluttet at gennemføre en fredning af et areal på ca. 17,65 ha i Kalundborg Kommune. Af dette areal er ca. 16,39 ha beliggende på dele af henholdsvis matr.nr. 1a og 1k begge Kattrup Hgd., Buerup, og ca. 1,26 ha er beliggende på del af matr.nr. 6g Uglerup By, Buerup. Arealerne fremgår nærmere af fredningskortet.

Behandlingen af fredningsforslaget.

Ved skrivelse af 14. december 2017 har Danmarks Naturfredningsforening rejst en sag om en fredning af arealer ved Torsø i Kalundborg Kommune.

Fredningsforslaget vedrører dele af henholdsvis matr.nr. 1a og 1k begge Kattrup Hgd., Buerup, og del af matr.nr. 6g Uglerup By, Buerup. Forslaget omfattede oprindeligt et areal på 26,26 ha, men er reduceret flere gange under sagens behandling.

Fredningsnævnet bekendtgjorde forslaget i Statstidende for den 19. januar 2018 samt på hjemmesiden for Fredningsnævn i Danmark (<https://fredningsnaevn.dk/>).

Fredningsnævnet har afholdt offentlige møder den 7. marts 2018 og den 13. juni 2019. Fredningsnævnet har sammen med lodsejer, godsejer Anders Møller, Kattrup Gods, besigtiget området i forbindelse med de offentlige møder samt i forbindelse med et ikke offentligt møde den 6. juni 2018.

Der er modtaget skriftlige bemærkninger fra Miljøstyrelsen og Kalundborg Kommune samt fra lodsejer Anders Møller.

Kalundborg Kommune har den 24. august 2018 foretaget en mindre revision af afgrænsningen af § 3-beskyttede områder inden for det område, fredningsforslaget angår. Revisionen af afgrænsningen er indarbejdet på det reviderede fredningskort.

Fredningsforslaget.

Formålet med fredningen er

- at sikre områdets landskabelige værdier, således at det fortsat fremtræder som et åbent landskab,
- at sikre og forbedre områdets naturværdier herunder særligt, at de lysåbne naturtyper bevares og forbedres ved god drift og pleje,
- at skabe grundlag for naturpleje.

Af det af Danmarks Naturfredningsforenings fremsatte fredningsforslag fremgår:

” ...

1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk. 3, forslag til fredning af Torsø ved Vandfaldsmøller i Kalundborg Kommune, i alt 26,3 ha.

Selve Torsø er en 1,5 hektar stor sø, som sammen med de omkringliggende mose- og engarealer, herunder kæret ved Præsteskov længst mod vest, opfylder en lavning i bakkerne vest for Store Åmose. Det foreslåede fredningsområde rummer desuden cirka 2,5 hektar landbrugsjord delvis på lidt højere bund. Området indeholder en række naturtyper, blandt hvilke ekstremrigkær skal fremhæves. Ekstremrigkær forekommer hvor jordbunden er påvirket af grundvand med et højt kalkindhold, hvilket giver mulighed for en meget artsrig flora med mange sjældne arter ...

Blandt de sjældne arter er orkidéerne mygblomst og pukkellæbe, hvoraf den førstnævnte er optaget på EU-habitatdirektivets bilag II og IV. Til beskyttelse af arter på bilag II skal der udpeges særlige områder, og arternes bestande skal overvåges. Fredningsområdet er dog ikke udpeget som habitatområde, men både kæret ved Torsø og kæret ved Præsteskov er lokaliteter i den nationale naturovervågning NOVANA (National Overvågning af VAnd og NATur). Status for mygblomst her indgår derfor i den samlede vurdering af artens status på nationalt niveau.

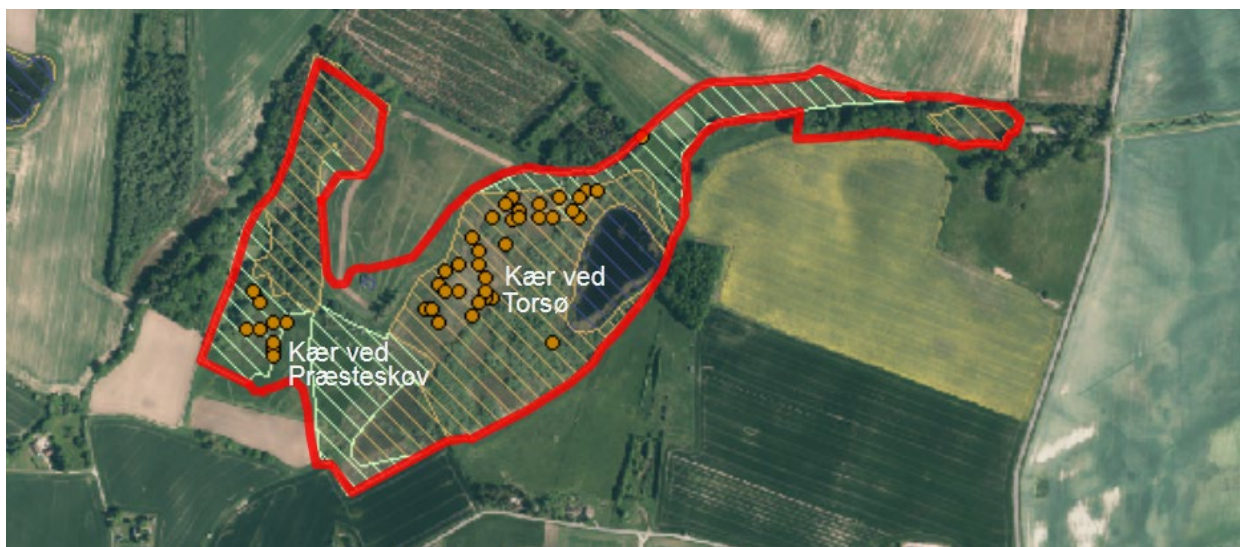
Da området er truet af tilgroning efter ophør af tidligere tiders høslæt finder Danmarks Naturfredningsforening, at en fredning er nødvendig for at sikre naturpleje, som kan bevare områdets enestående værdier for fremtiden.

Figur 1. Udsigt over fredningsområdet fra Kongevej i syd. Tilgroningen med pil og tagrør ses tydeligt. Selve Torsø ligger længst til højre i billedet.

Figur 2. De to meget sjældne vilde orkidéer mygblomst (tv.) og pukkellæbe (th.) er begge kendt fra Torsø. Pukkellæbe er dog muligvis forsvundet.

Figur 3. Luftfoto fra 2016 med fredningsgrænse, § 3-områder (skraveringer) og NOVANA-overvågningsfelter (orange prikker) i kærene ved Præsteskov og Torsø indtegnet.

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår af kortbilag 1 og i oversigtlig form af figur 3. Afgrænsningen følger overvejende nuværende eller tidligere markveje og grænserne mellem den 3-beskyttede natur og de omgivende marker. Henover to arealer med landbrugsjord i vest følger grænsen 41-meter kurven, således at kun de laveste dele af de to marker forslås fredet som en bufferzone mod § 3-områderne.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

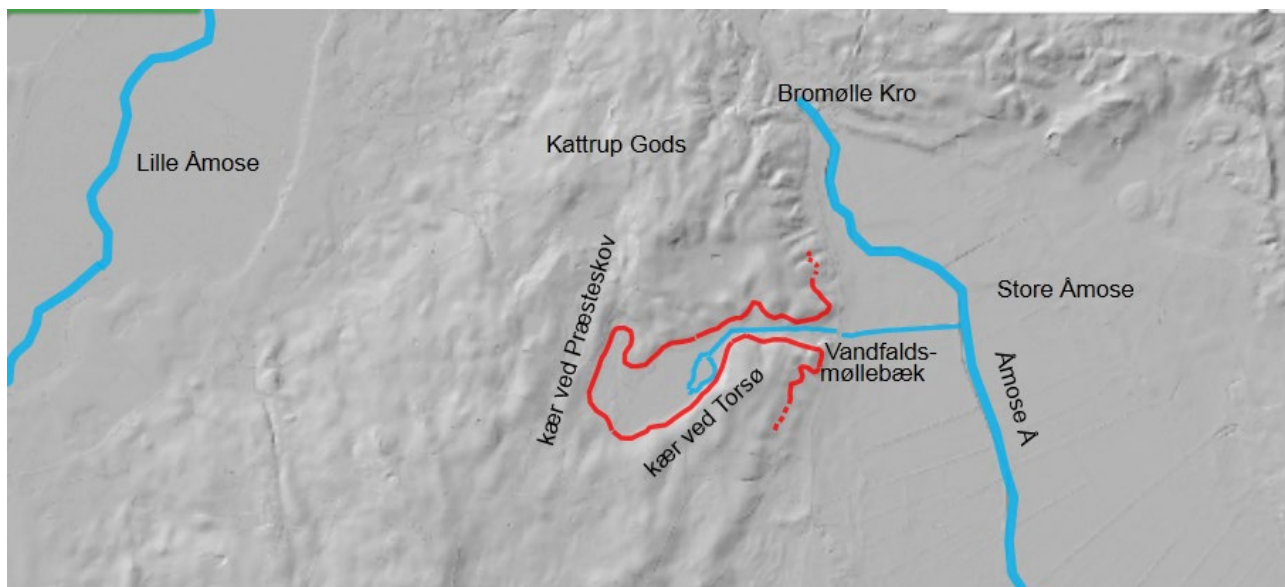
Geologi og landskab

Landskabet omkring Torsø indgår i en stor og komplekst dannet randmoræne, som er skubbet op af gletsjere i slutningen af sidste istid. Mod øst falder morænen markant ned mod Store Åmoses vældige flade, som blev spulet af smeltevandsstrømme fra smeltningen af gletsjerne.

Randmorænen skal ses i sammenhæng med de øvrige store randmoræner i Vestsjælland henholdsvis nord for Store Åmose, i Bjergsted Bakker og i Odsherredbuerne, som alle blev dannet under de sidste store gletsjefremstød under istiden for 16–17.000 år siden.

Torsø ligger i en lavning i randmorænen (Figur 4) omgivet af bakker, som kulminerer i Torsbjerg 75 meter og Torsø Bakke 63 meter over havet henholdsvis mod nord og syd. Søen ligger 39 meter over havet og har afløb mod øst til Åmose Å via Vandfaldsmøllebæk, som løber gennem en lille dal. Åmose Å ligger her 25 meter over havet, og det kraftige fald har været udnyttet til drift af en vandmølle.

Torsølavningen er formentlig dannet som et dødishul, hvor indlandsisen har efterladt en stor klump is, som da den smeltede bort efterlod en sænkning i terrænet.

Figur 4. Højdemodel som viser Torsølavningen i vestranden af Store Åmose markeret med rød streg langs kote 42,5 meter. De to kær er delvis sammenhængende og ligger begge indenfor den røde streg.

Naturtyper

Blandt områdets beskyttede naturtyper forekommer foruden de omtalte ekstremrigkær, som har relativt lysåben og lavtvoksende, artsrig vegetation, desuden rørsump af tagrør, sumpskov domineret af el eller pil og hængesæk dannet ved tilgroning af Torsøs bredder. Selve Torsø er en klarvandet, alkalisk sø og dens afløb, Vandfaldsmøllebæk, er stærkt præget af regulering i forbindelse med tidligere tiders mølledrift og muligvis også med forsøg på opdyrkning af området.

Ved en målestation godt 100 meter nedstrøms Torsø er der målt DVFI (Dansk VandløbsFaunaIndeks) klasse 4, hvilket betyder noget forringet biologisk kvalitet. Hvor bækken strømmer hastigere længere nede i dalen, må der formodes at være bedre biologisk kvalitet.

Plante- og dyreliv

Floraen i fredningsområdet er meget rig, idet der ved forskellige botaniske undersøgelser mellem 1987 og 2017 er registreret hele 291 plantearter, hvoraf mange er sjældne (bilag 4).

11 arter er ikke set siden 2006 og flere af disse er sandsynligvis forsvundet fra området. De øvrige 280 arter er alle fundet tilstede i perioden 2014-17 og kan derfor regnes for aktuelle. Omtrent 40 arter er enten forvildede haveplanter, indslæbte ukrudtsarter eller ikke-hjemmehørende træer og buske. De forekommer især i områdets udkanter nær ældre bebyggelse.

Der er således i dag omkring 240 arter som tilhører den oprindelige, vilde danske flora. Det er helt overvejende arter som forekommer på fugtig/våde voksesteder som eng, mose og sumpskov - kun ganske få kan karakteriseres som tørbundsarter.

Det stemmer naturligvis helt overens med områdets topografi og jordbund, men understreger samtidig områdets store fredningsmæssige værdi, da det er uhyre få steder i landet, hvor man kan træffe så mange biotopstypiske eng- og mosearter indenfor så relativt lille et område.

Særlig bemærkelsesværdig er forekomst af de to sjældne orkidéarter pukkellæbe og mygblomst, som begge er rødlistet som moderat truet (EN), og hvor mygblomst desuden er på habitatdirektivets bilag II og IV.

Figur 5. Eng-troldurt i kæret ved Torsø.

Pukkellæbe blev opdaget i kæret ved Præsteskov i 1994, hvor der blev talt 25 blomstrende eksemplarer. Det daværende Vestsjællands Amt foranstaltede pleje ved leslåning, da man vurderede, at bestanden var truet af tilgroning. Området blev vistnok slået i 1995, -96 og 97, men pukkellæbe lod sig desværre ikke se efter 1995, og den dyre pleje blev opgivet. Mange orkidéer kan dog overleve længe i et underjordisk stadium på grund af et særligt samliv med jordbundssvampe. I Lille Lyngby Mose ved Arresø er pukkellæbe dukket op igen efter 10 års fravær ved etablering af slåning og intensiveret græsning, så håbet om genopdukken af arten i kæret ved Præsteskov bør ikke opgives. Historisk er pukkellæbe kendt fra over 100 lokaliteter, mens den i dag kun har cirka 11 voksesteder tilbage.

Mygblomst blev opdaget i kæret ved Torsø i 2012. Tabellen i figur 6 viser, at der er tale om en lille, men tilsyneladende stabil bestand. Mygblomst har været kendt fra over 80 lokaliteter i Danmark, i dag kendes den kun fra cirka 12. Figur 7 giver et indtryk af, hvor stor den regionale tilbagegang har været set i forhold til det tidligere Vestsjællands Amt.

År	Blomstrende	Vegetative	I alt
2012	2	2	4
2013	1	2	3
2014	5	2	7
2015	1	0	1
2016	3	2	5
2017	4	3	7

Figur 6. Mygblomst er blevet talt i kæret ved Torsø hvert år siden den blev opdaget i 2012.

Figur 7. Kendte voksesteder for mygblomst i det tidligere Vestsjællands Amt jf. (3). De røde cirkler viser aktuelle voksesteder, de åbne cirkler viser forsvundne voksesteder.

Kendskabet til områdets dyreliv er ikke nær så omfattende som kendskabet til plantelivet, men der er dog gjort en del observationer heraf. I kæret ved Præsteskov er fundet skæv vindelsnegl og sump-vindelsnegl, som begge er på habitatdirektivets bilag II. Af arter på habitatdirektivets bilag IV er fundet markfirben og spidssnudet frø, ligesom der er stor sandsynlighed for forekomst af odder. Af øvrige padder og krybdyr er fundet grøn frø og snog.

Af hjortevildt forekommer rådyr og kronhjort, og dåvildt har været i området på strejfe. Der er observeret en række almindelige fuglearter, og området har uden tvivl – ikke mindst i betragtning af den varierede flora - også betydning for insekter og svampe, men der er kun meget få data herom.

Kulturhistorie

Med sin beliggenhed ganske nær Store Åmose, som er af international arkæologisk betydning med meget rige fund fra jægerstenalderen, har området omkring Torsø uden tvivl været benyttet af mennesker fra de ældste tider. Umiddelbart nord for fredningsområdet findes en langhøj fra bondestenalderen med to dyssekamre, og 300 meter øst for denne muligvis yderligere én,

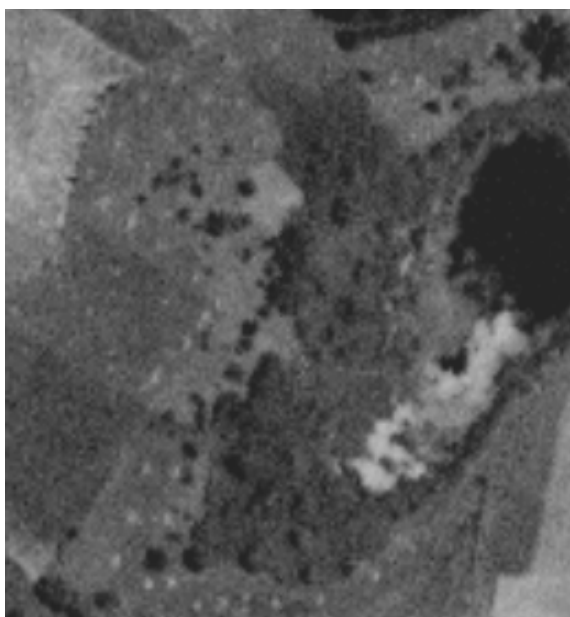
ikke registreret, langhøj. Det viser, at der har været landbrug i området omkring Torsø helt fra landbrugets begyndelse i Danmark.

Vandmøllen skal være etableret i 1667, og flertalsformen Vandfaldsmøller hentyder til, at der på bakken umiddelbart syd for vandmøllen også var en vindmølle. I forbindelse med vandmølle-driften har der været anlagt en sluse umiddelbart efter Vandfaldsmøllebæks afløb fra Torsø, der således har fungeret som vandreservoir for møllen. Det har periodevis bevirket en høj vandstand, som har udelukket egentlig opdyrkning af kærerne omkring søen, mens der udmærket har kunnet slås hø om sommeren. Der har desuden været gravet tørv.

Figur 8. På det lave målebordsblad ses en sluse ved Torsø og en mølledam ved Vandfaldsmøller. Der er desuden signatur for vindmølle lige syd for vandmøllen og for tørvegrave i kærerne.

Et senere forsøg på at opdyrke området blev opgivet. I dag er interesserne i området rent jagtmæssige, og der er tilmed udlagt ca. 7 hektar tidligere ager på høj jord til vedvarende græs af jagthensyn.

Figur 9. Luftfoto fra 1945 af kæret ved Torsø. De mange små, lyse prikker er høstakke som viser, at området stadig var i traditionel drift som høslæteng. I dag slås kun striber uden afhøstning af hensyn til jagten.

Offentlighedens adgang og friluftsliv

Der er offentlig adgang til fods og på cykel ad markvejen langs vestkanten af området. Der foreslås ikke etablering af nye stier eller af øvrige publikumsfaciliteter i medfør af nærværende fredningsforslag.

Naturpleje og naturplejeaftaler

Som omtalt er området oprindelig høslæteng (Figur 9). Hvornår driften er ophørt, og om der har været en periode med afgræsning, vides ikke. Der foretages stribevis slåning uden opsamling af jagthensyn. Voksestedet for pukkellæbe i kæret ved Præsteskov har som tidligere omtalt været plejet med høslæt af Vestsjællands Amt.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

Fredningsområdet er ikke udpeget som råstofområde og ligger i område med almindelige drikkevandsinteresser. Der er to opgivne vandforsyningsboringer.

Natura 2000-interesser

Området ligger nær natura 2000 område nr. 156 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å, og i betragtning af dets enestående natur med som omtalt blandt andet flere arter og naturtyper på habitatdirektivets lister, ville det være relevant at overveje, om det burde medinddrages i habitatområdet.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Ingen. Næsten hele området er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og af skovbyggelinje.

Zonestatus

Området ligger i landzone.

Kommune-, lokal- og øvrige planforhold

Området er i kommuneplanen udpeget som bevaringsværdigt landskab, naturbeskyttelsesområde og økologisk forbindelse.

5. Forslag til fredningsbestemmelser.

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre områdets landskabelige værdier, således at det fortsat fremtræder som et åbent landskab,
- at sikre og forbedre områdets naturværdier herunder særligt, at de lysåbne naturtyper bevares og forbedres ved god drift og pleje,
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på bilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra Fredningsnævnet.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealernes drift og anvendelse skal tilrettelægges således, at fredningens formål opfyldes. For de vigtigste arealkategorier gælder følgende:

Arealer i landbrugsmæssig drift

Der er ret til genopdyrkning på to delarealer på tilsammen cirka 2,5 hektar. Arealerne er lavtliggende og har ligget i vedvarende græs i over 20 år som dele af et samlet areal på cirka 7 hektar, der drives til jagtformål med vedvarende græs og vildtager. De omtalte 2,5 hektar fungerer som bufferzone mod de værdifulde kærømråder, og de må fremover ikke omlægges, jordbearbejdes, tilsås, gødskes, behandles med pesticider og lignende eller tilplantes med flerårige, udsigtshæmmende afgrøder som for eksempel energipil.

Beskyttet natur

Der må kun foretages ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet jævnfør naturbeskyttelseslovens § 3, når ændringerne har et naturforbedrende sigte. Der må således ikke gødskes, anvendes pesticider, omlægges eller jordbearbejdes, sås eller plantes, drænes, kalkes, tilskudsfodres eller foretages opdræt, udsætning eller fodring af vildt.

Skov

Fredningsområdet omfatter knap 5 hektar fredskov, som er vist med særlig signatur på fredningskortet. Praktisk taget hele arealet er desuden omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som skovbevokset mose. Fredningen er ikke til hinder for, at skovdrift ved plukhugst, stævning og/eller skovgræsning kan finde sted eller at området med rigkær udvides på bekostning af skovbevokset mose.

§ 5 Byggeri mv.

Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje, eller af sædvanlige læskure for husdyr.

Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformerstationer, master o.l. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner, campingvogne og lignende.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. I skovene kan der opsættes sædvanlige hegn omkring nyplantninger og foryngelser såfremt disse fjernes igen inden 10 år. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Der kan efter enighed med lodsejerne og med Fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jævnfør naturbeskyttelseslovens Kapitel 4.

Fredningen er ikke til hinder for, at stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med Fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Pleje af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper tilrettelægges så den sikrer en lav vegetationshøjde ved vækstsæsonens afslutning. Tilgroning med træer og buske skal forhindres, og rydning af eksisterende krat og opvækst kan ske efter nærmere anvisning i den til enhver tid gældende plejeplan.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Kalundborg Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet og kan foranstalte pleje til opfyldelse af fredningens formål.

Såfremt lodsejer eller forpagter ikke selv ønsker at udføre naturpleje, har kommunen ret til, efter forudgående drøftelse med ejeren, at udføre natur- og landskabspleje til opfyldelse af fredningens formål, jævnfør den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016 eller senere ændringer af denne.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 1 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Plejeplanen skal sigte mod at udmønte fredningens formål og redegøre for påtænkte mulige plejeforanstaltninger. Plejeplanen kan desuden indeholde forslag til etablering af enkle publikumsforanstaltninger.

Der skal gives lodsejer, forpagter og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for Fredningsnævnet til afgørelse, jævnfør ovennævnte bekendtgørelse.

§ 11 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning. Der må ikke udsættes eller fodres vildt i naturtyper, der til enhver tid er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.
..."

SKRIFTLIGE INDLÆG.

Lodsejer Anders Møller har i mail af 7. marts 2018 anført:

"...

Vi mener ikke fredning er nødvendig, da størstedelen af arealet er beskyttet natur, såsom §3-områder. Derudover er vi interesserede i at indgå plejetiltag og frivillig plejeaftale med kommunen, såfremt arealet ikke bliver fredet. Så man kan bevare de særlige naturtyper og specielle plantearter og orkideer på egnene. Vi er villig til at drive driften af plejeplanen, og at dele udgifterne med kommunen, såfremt det er et rimeligt plejetiltag, der er enighed om, parterne imellem og området ikke bliver fredet.

Stadig større bestand af kronvildt i området, ved et give dette ro og de rette plejetiltag kan disse fungere udmærket som afgræssere, ligesom kvæg eller får.

Derudover mener vi fredning er for indgribende f.eks. på areal mod nordøst, eng mod Ellerenden, selve Ellerenden (Skoven ved vandfaldsmøller huset) og skoven mod vest, Præsteskov. Der findes ikke de omtalte orkideer og plantearter.
..."

Kalundborg Kommune har i mail af 3. april 2018 fremsat følgende bemærkninger:

"...

Kalundborg Kommune har følgende betragtninger i anledning af det offentlige møde d. 7. marts 2018 om fredningsforslaget:

Ud fra de luftfotos fra 1945, 1999 og 2016 der blev fremvist under mødet må den umiddelbare bedømmelse være, at tilgroning faktisk truer naturværdierne ved at kratpartier generelt opnår en større udbredelse i området igennem årene, hvorimod de lysåbne partier, der er levested for hovedparten af de sjældne arter, indskrænkes tilsvarende.

Navnlig smålysninger forsvinder i den tilvoksning der sker med krat af pil, el mv.

Det må derfor konkluderes at græsning af vilde hjortedyr, ikke mindst krondyr, ikke hidtil har kunne fastholde udstrækningen af de lysåbne områder.

Med dette i mente kan også kvaliteten af de lysåbne partier tænkes at være blevet forringet, idet et utilstrækkeligt niveau af græsning typisk medfører fremgang af et fåtal af de mest kraftigt voksende planter, f.eks. bestandsdannede græsser og halvgræsser, på bekostning af de mange arter som har en mere begrænset konkurrenceevne.

Selv om et givent areal endnu ikke er overgroet i tæt, skyggende krat, hvilket kan ses på luftfotos, er der derfor ikke garanti for at et højt artsindhold er bevaret.

Udviklingen i artsindhold og naturkvalitet kan afgøres med gentagne feltundersøgelser.

En naturplejeindsats med det formål at trænge pilekrat tilbage og genskabe lysningerne vurderes umiddelbart at være både nødvendig og ganske påtrængende. Dertil kan en mere varig indsats være nødvendig i form af f.eks. høslæt eller (kreatur-)græsning, der kan sikre at vegetationen holdes lav og åben og at arealet af de lysåbne partier kan fastholdes.

Den varige indsats vil være nødvendig ifald bestanden af krondyr ikke er blevet så stor, at den i modsætning til tidligere nu kan holde tilgroning tilbage og fastholde vegetationen i den ønskede tilstand.

Indsatsen kunne tænkes udført i to adskilte faser:

1) Rydning af visse partier af krat og høslæt med fjernelse af førne, f.eks. i flere bælter eller felter fordelt hen over en eller flere sæsoner (formentlig manuelt arbejde, da arealet er mere eller mindre tuet, eller evt. kontrolleret afbrænding?)

2) Fastlæggelse af et driftsregime (høslæt eller afbrænding eller etablering af kreaturfold(-e)), hvis det i løbet af en kort årrække (2-4 år?) viser sig at genvækst og vegetation udvikler sig ugunstigt, med andre ord at vilde græssere (krondyr mv.) ikke kan holde arealet.

Perioden før fase 2 iværksættes skal dels være så lang at udviklingen kan følges og det kan afgøres om de vilde græssere har succes eller ej, dels være så kort at indsatsen i fase 1 ikke forspildes ved fornyet tilgroning og genvækst.

Der kan tænkes andre alternativer for indsatsen, f.eks. ville helårsgræsning uden tilskuds fodring (jf. f.eks. <https://www.tv2lorry.dk/artikel/naturen-nu-enestaaende-naturpleje-med-tre-tyre-i-jaegerspris>) formentlig kunne hæmme kratvæksten og over en årrække skabe lysninger som en 'simuleret naturlig udvikling' uden behov for nogen videre manuel kratrydning.

Torsø-området er i kommuneplanen udpeget som et 'særligt værdifulde naturområde' (= Samlet eksisterende natur, jf. det Grønne Danmarkskort).

Til udpegningen hører en kommuneplan-retningslinje, der åbner for at naturpleje kan gennemføres:

6.4.2 Naturindsatser og naturprojekter skal forsøges prioriteret og gennemført i områder, der er beliggende indenfor GRØNT DANMARKSKORT, da den særligt værdifulde natur i Kalundborg Kommune hermed styrkes eller øges.

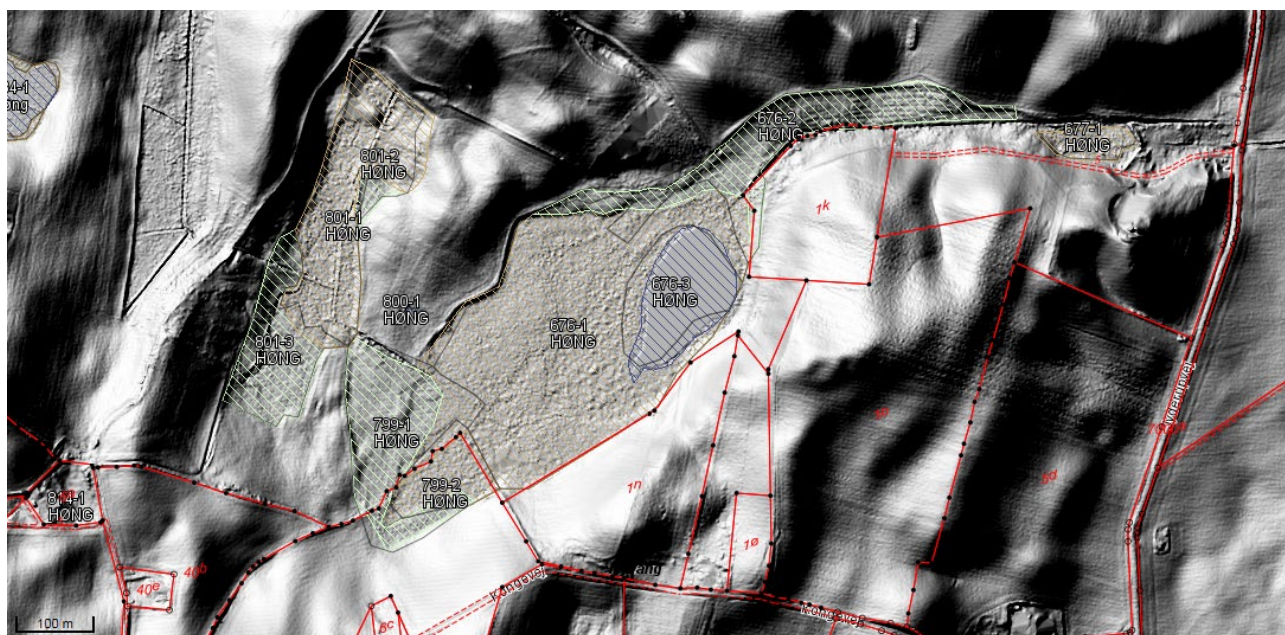
Til konkretisering af ovenstående retningslinje når de årlige midler til naturpleje prioriteres indgår desuden en vægtning af f.eks. rekreative interesser (alt andet lige beskedne ved Torsø), beliggenhed i Natura 2000-område (ikke tilfældet for Torsø) og om et givet område er fredet eller ej, ligesom lodsejers velvilje og selve områdets naturværdi spiller ind.

Med både lodsejers velvilje og med de meget betydelige naturværdier, som Torsøområdet stadig huser, er det meget tænkeligt at naturpleje i området kan prioriteres i de kommende år. En evt. fredning af området ville selvsagt give en endnu højere prioritering.

Kommunen ser derfor ikke en fredning som en absolut nødvendighed i forhold til at sikre den natur som området rummer (et muligt ejerskifte ville i en nær eller fjern fremtid kunne ændre på dette), men som et middel til at prioritere - og binde kommunen til at gennemføre - plejen i området.

--

Angående de § 3-udpegninger der indgår i fredningsforslaget baseres deres afgrænsning i høj grad på den indledende registrering foretaget af Vestsjællands Amt i 1993/94, jf. benævnelserne på kortudsnittet herunder

Kortudsnit med aktuelle § 3-udpegninger (skravering) og de historiske lokaliteter (sort strek) med tilhørende, amtslig lokalitetsbetegnelse vist på baggrund af 'hillshade-tema' og røde matrikelskel.

§ 3-afgrænsningen er identisk med den der vises på Miljøportalens kortsider, der også anvendes af Miljøstyrelsens app 'Beskyttet Natur': <http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/appen-for-beskyttet-natur/>

Bemærk at afgrænsningen af de våde naturarealer i høj grad understøttes af landskabsformerne.

Udpegningerne er sidenhen tilrettet de faktiske forhold, senest med mindre justeringer i januar 2018 som led i kommunens vedligeholdelse af § 3-laget, men også Miljøministeriets opdatering af § 3-udpegninger foretaget af Naturstyrelsen i årene 2012-2015 medførte en række 'tekniske rettelser', vist med sort raster på kortudsnittet herunder.

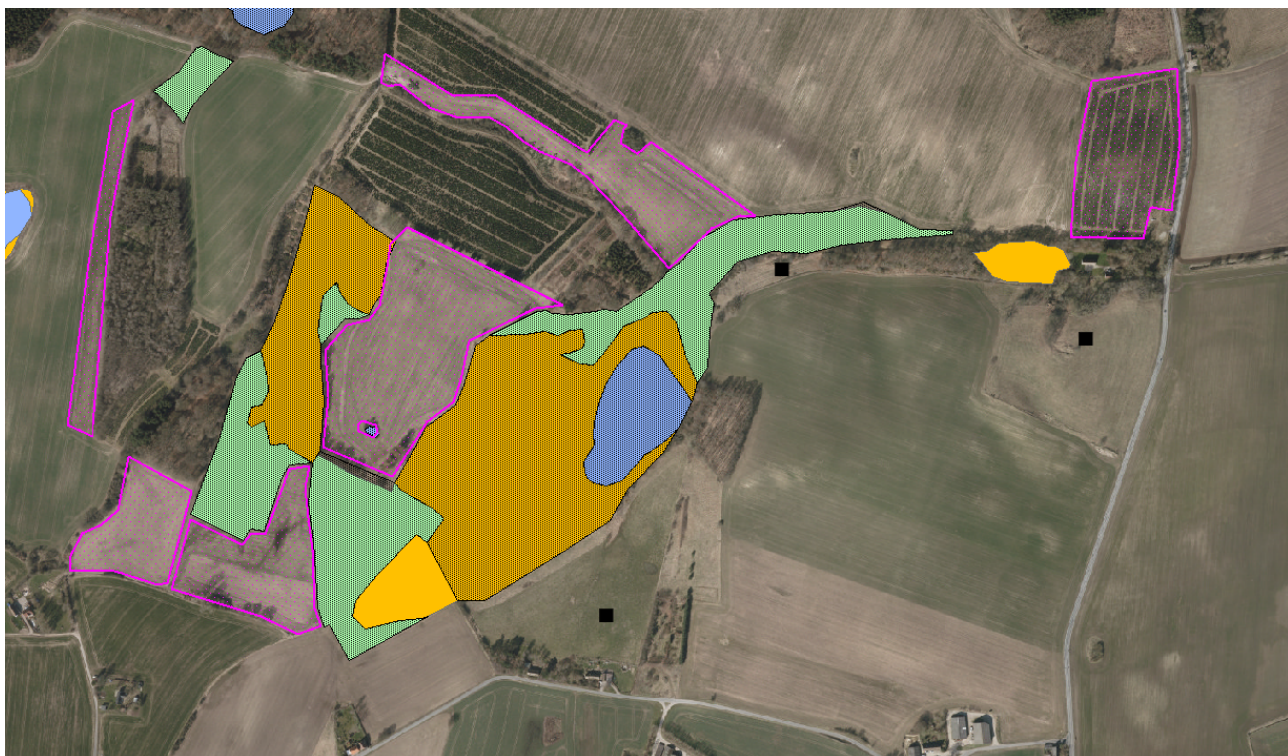
Endelig blev dele af fredningsforslagets areal gennemgået i 2008 i forbindelse med sagsbehandling efter en anmeldelse om genopdyrkningsret:

De arealer på kortudsnittet herunder der vises med pink omrids blev således gennemgået for evt. overset § 3-natur mv.

Eftersom der ikke blev konstateret forhold der vurderedes at falde ind under naturbeskyttelseslovens definitioner kunne arealerne efterfølgende noteres med denne genopdyrkningsret.

De pink arealer er således bundet som landbrugsjord indtil:

- 1) genopdyrkning har fundet sted og
- 2) arealerne atter er blevet overladt i udyrket tilstand med udvikling af natur til følge.

Luftfoto fra 2017 med § 3-udpegninger efter Naturstyrelsens gennemretning 2012-2015. Rasterens signatur viser at styrelsen foretog 'teknisk rettelse' i form af mindre justeringer af grænselinjer mv. på 8 ud af 10 arealer berørt af fredningsforslaget.

Pink omrids og raster viser arealer med genopdyrkningsret: Disse arealer ville kunne udtages af enkeltbetalingsordning o.a. arealtilskud og overlades til sig selv og ville efterfølgende kunne genopdyrkes uanset opståen af evt. natur, der ellers ville falde ind under § 3-beskyttelsen (evt. opståede levesteder for bilag IV-arter og fredede arter (orkideer) undtaget).

Bemærk de tre arealer markeret med sort kvadrat, hvoraf det ene ligger indenfor den foreslåede fredningsafgrænsning:

Disse er efter Naturstyrelsens gennemgang 2012-2015 beskrevet i så uklare vendinger, at kommunens nærmere vurdering kræves før evt. beskyttelsesstatus kan fastslås.

Det nordligste areal omfattet af fredningsforslaget er efter Naturstyrelsens besigtigelse d. 20-08-2012 beskrevet med teksten: "Meste ej p3 [altså: Ikke § 3-beskyttet] tørt, trist og tilgroet. Lille fugtigt parti m kærstar i NNV del af polygon er mose [dvs.: § 3-beskyttet?]"

Arealet ligger i hovedsagen indenfor markblok (blok nr. 649164-92), men er tilsyneladende uden aktuel markindtegnning.

Arealet er derfor tilsyneladende ikke del af tilskudssystemet, hvorimod de to andre arealer bærer markindtegnning, modtager tilskud og derfor som udgangspunkt må regnes som markarealer og ikke som natur, underordnet hvilket naturindhold der måtte eksistere på arealet.

Det nordlige areals dyrkningsmæssige forhistorie og aktuelle status i landbrugstilskudssystemet vil, tilsammen med en besigtigelse for at fastslå udstrækningen af det omtalte kærparti, indgå i kommunens vurdering af arealets eventuelle, nuværende binding som § 3-beskyttet areal.

Sagsbehandlingen inkl. besigtigelse vil kunne ske i løbet af forsommeren.
..."

Miljøstyrelsen har den 4. april 2018 udtalt:

"...

Bemærkninger vedr. forslag om fredning af Torsø ved Vandfaldsmøller

Miljøstyrelsen redegjorde på det offentlige møde den 7. marts 2018 for sine overordnede synspunkter på fredningsforslaget, jf. det udsendte referat af mødet.

Styrelsen anførte bl.a., at de foreslåede bestemmelser om pleje efter styrelsens opfattelse skal justeres, og at styrelsen ville fremkomme med et skriftligt indlæg herom.

En fredning giver kommunen en plejeret, men ikke en plejeplicht.

Miljøstyrelsen har skærpet sin opmærksomhed på, at bestemmelser om pleje ikke må give anledning til misforståelser om dette. Det er desuden vigtigt at være opmærksom på, at hvis fredningsbestemmelserne angiver decideret forpligtende plejemål, vil visse former for EU-støtte (f.eks. til afgræsning) bortfalde, med erstatningsmæssige konsekvenser til følge.

Samtidig er det ikke ønskeligt, hvis fredningsbestemmelser ændrer på den ordning, som følger af plejebekendtgørelsen, f.eks. ved at pålægge kommunen en pligt til at forhandle plejeplanen med organisationer m.v. eller ved at beskrive en klagemulighed over selve plejeplanen, som ikke findes i plejebekendtgørelsen.

I lyset heraf skal Miljøstyrelsen derfor – efter drøftelse med Landbrugsstyrelsen - foreslå følgende ændrede formuleringer af de foreslåede fredningsbestemmelser:

§4 Arealernes drift og anvendelse:

Arealernes drift og anvendelse ønskes tilrettelagt således, at fredningens formål opfyldes. For de vigtigste arealkategorier gælder følgende:

Arealer i landbrugsmæssig drift

Der var forud for fredningen en ret til genopdyrkning på to delarealer på tilsammen cirka 2,5 hektar. Arealerne er lavtliggende ... (resten uændret)

Beskyttet natur

(Denne delbestemmelse synes som nævnt at være overflødig og foreslås udtaget, da det allerede følger af Naturbeskyttelseslovens § 3, at man ikke må ændre tilstanden af beskyttede naturtyper – medmindre der kan påvirkes en historik for lovlig gødskning el. lign.).

Skov (ingen bemærkninger)

§ 9 Naturpleje

Pleje af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper tilrettelægges så den sikrer en lav vegetationshøjde ved vækstsæsonens afslutning. Tilgroning med træer og buske skal forhindres, og rydning af eksisterende krat og opvækst kan ske efter nærmere anvisning i den til enhver tid gældende plejeplan.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Kalundborg Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet og kan foranstalte pleje til opfyldelse af fredningens formål.

Der henvises til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 1 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Plejeplanen skal sigte mod at udmønte fredningens formål og redegøre for påtænkte mulige plejeforanstaltninger. Plejeplanen kan desuden indeholde forslag til etablering af enkle publikumsforanstaltninger. (resten af § 10 slettes)

§ 11 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning. (resten af § 11 foreslås slettet, jf. ovenfor vedr. den generelle § 3beskyttelse).

Med hensyn til de af lodsejeren fremførte synspunkter bemærkes, at et relevant formål med en fredning kan være at sikre en stedsevarende adgang til at udføre pleje, når særlige botaniske interesser tilsiger dette.
..."

Kalundborg Kommune har som nævnt foran den 24. august 2018 foretaget en mindre revision af afgrænsningen af § 3-beskyttede områder inden for det område, fredningsforslaget angår. Revisionen af afgrænsningen er indarbejdet på det reviderede fredningskort.

Miljøstyrelsen har den 13. september 2018 til verifikationen af §3-arealerne bemærket:

"...

Med henvisning til nævnets mail af 3. september 2018 skal Miljøstyrelsen bemærke, at Miljøstyrelsen er meget tilfreds med, at der er blevet gennemført en grundig gennemgang og verifikation af §3-arealerne til brug for sagen, således at en evt. erstatningsudmåling vil foregå på et korrekt grundlag. Kommunens oplysninger giver ikke Miljøstyrelsen anledning til bemærkninger i øvrigt.

Det vil være hensigtsmæssigt, at Danmarks Naturfredningsforening på det nu foreliggende grundlag verificerer den præcise størrelse af det areal, der foreslås udtaget permanent af landbrugs­mæssig drift.
...”

Danmarks Naturfredningsforening har den 14. september 2018 svaret:

”...

Med henvisning til Miljøstyrelsens svar af 13. september på nævnets mail af 3. september skal Danmarks Naturfredningsforening oplyse, at den verifikation af de § 3-beskyttede arealer i DN's fredningsforslag for Torsø ved Vandfaldsmøller, som Kalundborg Kommune har gennemført, ikke giver anledning til ændring af størrelsen af det areal, som foreslås permanent udtaget af landbrugs­mæssig *omdrift*, da verifikationen kun har givet anledning til mindre justeringer af naturtypebetegnelserne indenfor den i forvejen § 3-beskyttede del af fredningsfor­slaget.

Danmarks Naturfredningsforening skal endvidere tilkendegive, at fredningsforslaget ønskes fastholdt i sit oprindelige omfang uanset, at arealerne længst i henholdsvis den vestlige og den østlige del af området kan forekomme lidt perifere i forhold til forslagets hovedformål om at sikre pleje af de meget værdifulde, centrale kær­områder. Det begrundes med, at det drejer sig om et hydrologisk sammenhængende naturområde helt overvejende omfattet af naturbeskyt­elseslovens § 3, hvor den variation som tilføres de omtalte mere perifert beliggende dele efter DN's opfattelse øger fredningsområdets samlede naturmæssige og landskabelige værdi.
...”

Om miljøvurdering

Danmarks Naturfredningsforening har den 2. november 2018 sendt fredningsnævnet et screeningsnotat om fredningsforslaget. Fredningsnævnet har samme dato sendt dette notat i høring hos Ka­lundborg Kommune og Miljøstyrelsen, som fredningsnævnet finder, er de myndigheder, som efter miljøvurderingslovens § 32 skal høres om screeningsnotatet.

Fredningsnævnet har den 13. december 2018 på baggrund af den nævnte screening og høring vurde­ret, at fredningsforslaget ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og at der derfor ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 10 i miljøvurderingsloven.

Fredningsnævnet har ved sin afgørelse lagt vægt på formålet med fredningen samt

- at der ikke indgår Natura 2000-arealer i fredningsområdet,
- at fredningen vurderes at være neutral i forhold til habitatområde nr. 156 Store Åmose, Skar­resø og Bregninge Å, hvis nærmeste del ligger godt 1 kilometer øst for fredningsområdet,
- at fredningen vurderes at være til gavn for områdets sjældne arter og naturtyper, herunder mygblomst omfattet af Habitatdirektivets bilag II og IV,
- at fredningen kun fastlægger anvendelsen af et mindre område på lokalt plan, og
- at fredningen ikke er til hinder for, at de i den gældende kommuneplan omhandlede ret­ningslinjer for værdifulde naturområder og landskaber samt værdifuldt kulturmiljø kan op­retholdes.

Fredningsnævnet har den 19. december 2018 på hjemmesiden for Fredningsnævn i Danmark offentliggjort sin afgørelse om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering.

Se: <https://fredningsnaevn.dk/annonceringer/arkiv/2018/torsoe-screeningsafgoerelse/>

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse.

Danmarks Naturfredningsforening har i sit fredningsforslag anført, at området er truet af tilgroning efter ophør af tidligere tiders høslæt, og at foreningen finder, at en fredning er nødvendig for at sikre naturpleje, som kan bevare områdets enestående værdier for fremtiden.

Kalundborg Kommune har fremhævet, at den umiddelbare bedømmelse må være, at tilgroning truer naturværdierne, idet kratpartier generelt har fået en større udbredelse i området igennem årene, hvorimod de lysåbne partier, der er levested for hovedparten af de sjældne arter, er indskrænket tilsvarende. Navnlig smålysninger forsvinder i tilgroningen med krat af pil, el mv. Kommunen konkluderer, at græsning af vilde hjortedyr, ikke mindst kronstyr, ikke hidtil har kunne fastholde udstrækningen af de lysåbne områder, og at også kvaliteten af de lysåbne partier kan tænkes at være blevet forringet, idet et utilstrækkeligt niveau af græsning typisk medfører fremgang af et fåtal af de mest kraftigt voksende planter, f.eks. bestandsdannede græsser og halvgræsser, på bekostning af de mange arter som har en mere begrænset konkurrenceevne. Selv om et givent areal endnu ikke er overgroet i tæt, skyggende krat er der ikke garanti for at et højt artsindhold er bevaret. Kommunen vurderer, at en naturpleje med det formål at trænge pilekrat tilbage og genskabe lysningerne er både nødvendig og ganske påtrængende. Dertil kan en mere varig indsats være nødvendig i form af f.eks. høslæt eller (kreatur-)græsning, der kan sikre at vegetationen holdes lav og åben og at arealet af de lysåbne partier kan fastholdes.

Miljøstyrelsen har bemærket, at et relevant formål med en fredning kan være at sikre en stedsevarende adgang til at udføre pleje, når særlige botaniske interesser tilsiger dette.

Lodsejer Anders Møller har under sagens behandling anført, at størstedelen af arealet er §3-beskyttet natur, og at han er interesseret i at indgå en frivillig plejeaftale med kommunen, såfremt arealet ikke bliver fredet. Han er interesseret i at bevare de særlige naturtyper og specielle plantearter og orkideer på engene. Han er villig til at stå for driften af en frivillig plejeplan og at dele udgifterne med kommunen, såfremt han og kommunen kan blive enige om rimelige plejetiltag, og forudsat, at området ikke bliver fredet.

Fredningsnævnet anerkender, at lodsejerne er indstillet på at bevare den særlige naturtype og de mange plantearter, som findes ved Torsø. Der er imidlertid ikke indgået en frivillig plejeaftale mellem lodsejerne og Kalundborg Kommune, og det fremgår af fredningsforslaget og bemærkningerne fra Kalundborg Kommune og Miljøstyrelsen, at der er sket en tilgroning, som truer områdets naturværdier, samt at en fredning indebærer, at der skal laves en plejeplan, som kan give kommunen ret til at udføre en nødvendig pleje af området.

Fredningsnævnet er enig i, at en fredning af Torsø og søens omgivelser samt af engarealer mod sydvest er påkrævet for at sikre også en fremtidig, stedsevarende og nødvendig pleje af området.

Fredningsnævnet finder, at der i forbindelse med det offentlige møde den 13. juni 2019 blev fastsat en passende afgrænsning af det område, som en fredning bør omfattet. Denne afgrænsning fremgår af det reviderede fredningskort dateret 6. november 2019.

Danmarks Naturfredningsforening erklærede sig ved besigtigelsen den 13. juni 2019 enig i, at de foreslåede fredningsbestemmelser ændres som foreslået af Miljøstyrelsen den 4. april 2018. Der er ikke fremkommet andre bemærkninger til de foreslåede fredningsbestemmelser, og fredningsnævnet kan tiltræde de foreslåede fredningsbestemmelser med de ændringer, der følger af Miljøstyrelsens bemærkninger og det på det offentlige møde den 13. juni 2019 passerede.

Med disse bemærkninger fastsætter fredningsnævnet for ejendommene del af matr.nr. 1a Kattrup Hgd., Buerup, del af matr.nr. 1k Kattrup Hgd., Buerup, og del af matr.nr. 6g Uglerup By, Buerup, følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre områdets landskabelige værdier, således at det fortsat fremtræder som et åbent landskab,
- at sikre og forbedre områdets naturværdier herunder særligt, at de lysåbne naturtyper bevares og forbedres ved god drift og pleje,
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på det reviderede fredningskort, dateret den 6. november 2019, jf. kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Arealernes drift og anvendelse ønskes tilrettelagt således, at fredningens formål opfyldes.

Arealer i landbrugsmæssig drift

Der var forud for fredningen en ret til genopdyrkning på to delarealer på tilsammen ca. 1,2 ha. Arealerne er lavtliggende og har ligget i vedvarende græs i over 20 år som dele af et samlet areal på ca. 7 ha, der drives til jagtformål med vedvarende græs og vildtager. De omtalte ca. 1,2 ha fungerer som bufferzone mod de værdifulde kærømråder, og de må fremover ikke omlægges, jordbearbejdes, tilsås, gødskes, behandles med pesticider og lignende eller tilplantes med flerårige, udsigtshæmmende afgrøder som for eksempel energipil.

§ 5 Byggeri mv.

Der må ikke opføres bygninger i området, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger.

Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje, eller af sædvanlige læskure for husdyr.

Deponering må ikke finde sted indenfor fredningsområdet.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformerstationer, master o.l. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Arealerne må ikke benyttes til oplag, opstilling af udrangerede maskiner, campingvogne og lignende.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til hegning af husdyr. Usædvanlig hegning er ikke tilladt, herunder f.eks. hjortehegn og hvide træhegn (hestehegn).

Der kan efter enighed med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse opsættes mindre informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

§ 8 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og udyrkede og uhegnede arealer er således åbne for offentlighedens færdsel til fods, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 4.

Fredningen er ikke til hinder for, at stier kan etableres af plejemyndigheden efter aftale med lodsejerne og med fredningsnævnets godkendelse.

§ 9 Naturpleje

Pleje af områdets lysåbne, beskyttede naturtyper tilrettelægges så den sikrer en lav vegetationshøjde ved vækstsæsonens afslutning. Tilgroning med træer og buske skal forhindres, og rydning af eksisterende krat og opvækst kan ske efter nærmere anvisning i den til enhver tid gældende plejeplan.

§ 10 Plejemyndighed og plejeplaner

Kalundborg Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet og kan foranstalte pleje til opfyldelse af fredningens formål.

Der henvises til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 24. juni 2016.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 1 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år.

Plejeplanen skal sigte mod at udmønte fredningens formål og redegøre for påtænkte mulige plejeforanstaltninger. Plejeplanen kan desuden indeholde forslag til etablering af enkle publikumsforanstaltninger.

§ 11 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningskort

Det for fredningen gældende fredningskort er dateret den 6. november 2019.

Rolf Dejløw

Ole Stryhn

Mads Olsen

Klagevejledning til fredningsafgørelse

Denne afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager over fredningsnævnens afgørelser om gennemførelse af nye fredninger samt om hel eller delvis ophævelse af eksisterende fredninger, skal indgives skriftligt og direkte til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager sendes via:

- [e-Boks](#), hvor du skal vælge Nævnens Hus som modtager, eller som
- Almindelig brevpost til Nævnens Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att.: Miljø- og Fødevareklagenævnet

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelsesloven § 43, jf. § 87. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettiget er ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt samt enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller har fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Der henvises til Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk, særligt siden <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>

**Fredningsnævnet for
Vestsjælland**

Vestensborg Allé 8
4800 Nykøbing F.

Tlf. 20 60 23 94

vestsjaelland@fredningsnaevn.dk

FN-VSJ-102-2017

MST-510-00035

Den 3. december 2019

Erstatningsafgørelse

Indledning

Den 14. december 2017 modtog Fredningsnævnet for Vestsjælland en af Danmarks Naturfredningsforening rejst fredningssag vedrørende fredning af et areal ved Torsø i Kalundborg Kommune

Fredningen gennemføres nu i nærmere angivet omfang. Fredningsnævnet træffer bestemmelse om gennemførelsen ved en anden selvstændig afgørelse.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnet herefter skal afgøre erstatningsspørgsmål m.v., jf. § 39. Disse spørgsmål er udskilt og afgøres selvstændigt ved nærværende afgørelse.

Nævnets sammensætning er dommer Ole Stryhn (formand), det af miljøministeren udpegede medlem Rolf Dejløw og det af Kalundborg Kommune udpegede medlem, Mads Olsen, jf. § 35, stk. 3.

Erstatningsspørgsmål

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., skal fredningsnævnet fastsætte erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. På den baggrund har nævnet den 2. september 2019 opfordret sådanne rettighedshavere til senest den 30. september 2019 at opgøre deres erstatningskrav og indsende dem til nævnet. Der er ikke modtaget nogen erstatningskrav.

Ved udmåling af erstatning efter naturbeskyttelseslovens § 39 følges en fast praksis, hvor erstatningerne som udgangspunkt fastsættes efter takster, der dog reduceres eller helt bortfalder afhængig af, i hvilken grad det fredede areal i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens generelle reguleringer.

Fredning af områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (moser og andre vådområder m.v.), udløser normalt ikke erstatning. Den fredning, der nu gennemføres af arealer omfattet af lovens § 3, er ikke mere byrdefuld for lodsejerne end de begrænsninger, der allerede følger af loven.

Nævnet tilkender herefter ikke erstatning for fredningen for lb.nr. 2 (del af matr.nr. 6g Uglerup by, Uglerup), mens der for så vidt angår lb.nr. 1 ikke tilkendes erstatning for ca. 15,19 ha af dele af matr.nr. 1a og 1k, begge Kattrup Hgd., Buerup, da disse områder er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

For arealer, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og hvor der i medfør af fredningsbestemmelsernes § 4 bortfalder en genopdykningsret, fastsættes en erstatning, der udmåles efter hvor stort et areal, der undergives fredningsbestemmelserne. Erstatningen fastsættes under hensyntagen til praksis til 60.000 kr. pr. ha.

For lb.nr. 1, del af matr.nr. 1a Kattrup Hgd., Buerup, er det areal, hvor der bortfalder en genopdykningsret, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, efter fredningskortet af 6. november 2019 opmålt til i alt ca. 1,2 ha. Erstatningen herfor fastsættes derfor til 1,2 x 60.000 kr., svarende til 72.000 kr.

Andre spørgsmål

Det tilkendte erstatningsbeløb skal efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4, forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatning udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Efter § 49, stk. 1, sørger miljøministeren for, at tilkendte erstatninger udbetales. En erstatning kan først kræves udbetalt, når det er endeligt afgjort, om fredningen skal gennemføres. Det følger af denne lovbestemmelse, at en erstatning således tidligst kan kræves udbetalt, når Miljø- og Fødevarerklagenævnet måtte have opretholdt fredningsnævnets afgørelse, såfremt der sker indbringelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Efter § 49, stk. 3, 1. pkt., afholder staten tre fjerdedele af de tilkendte erstatninger, mens Kalundborg Kommune afholder resten. Nævnet finder ikke grundlag for at fravige denne regel i medfør af stk. 4.

Konklusion

Miljøministeren sørger for, at der i erstatning vedrørende lb.nr. 1, del af matr.nr. 1a Kattrup Hgd., Buerup, udbetales 72.000 kr. til Kattrup Gods v/ godsejer Peter Anders Møller.

Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Staten afholder tre fjerdedele af den tilkendte erstatning, mens Kalundborg Kommune afholder resten.

Rolf Dejløw

Ole Stryhn
formand

Mads Olsen

Klagevejledning til fredningsafgørelse

Denne afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettiget er den, der mener sig berettiget til en større erstatning, samt de myndigheder, der skal udrede erstatningen.

En evt. klage skal indgives skriftligt og direkte til Miljø- og Fødevareklagenævnet på en af følgende måder:

- [e-Boks](#), hvor du skal vælge Nævnenes Hus som modtager, eller
- Almindelig brevpost til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att.: Miljø- og Fødevareklagenævnet

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelsesloven § 43, jf. § 87. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Der henvises til Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk, særligt siden <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>

Fredningskort Torsø ved Vandfaldsmøller

Del af
Kattrup Hgd., Buerup

Kalundborg Kommune
Region Sjælland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

